

СТ А Н О В И Щ Е

от

Доц. д-р Велислава Николаева Костова

член на научното жури, съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 987 от 16.12.2021 г. за дисертационния труд на тема „СУВЕРЕНИТЕТ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ КАК ПОТЕНЦИАЛ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ БЮДЖЕТАМИ ПОЛСКИХ МЕСТНЫХ САМОУПРАВЛЕНИЙ“ (СУВЕРЕНИТЕТ НА ДОХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ КАТО ПОТЕНЦИАЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА БЮДЖЕТИТЕ НА ПОЛСКИТЕ МЕСТНИ САМОУПРАВЛЕНИЯ)

разработен от д-р Яцек Сташяк

за придобиване на научна степен „доктор на науките“

по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“

Докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие със:

- Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАС);
- Правилника за приложение на ЗРАС;
- Наредба № 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“ във ВСУ „Черноризец Храбър“.

Представената за рецензия разработка коментира финансовата (де)централизация и ролята и за развитие на местните структури на управление в Република Полша.

Дисертационният труд е с общ обем от 206 страници. Структуриран е във въведение, пет глави, изводи и обобщения, приложения и списък с използвана литература. В изложението са използвани общо 49 таблици. Не са визуализирани фигури. Използваните литературни единици са общо 126, структурирани както следва: 125 на латиница и 2 виртуални източника (единият източник не е посочен в списъка с използваната литература). Приемам текстовете за дело на докторанта.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Изследването акцентира върху потенциала за развитие на местните административни структури в Полша в контекста на установяване на връзки между значими за локалното и национално икономическо развитие фактори. Във фокуса на изследователския интерес попада и ролята на държавата в подкрепа на местното икономическо (и социално) развитие. Основният акцент е поставен при идентифициране, систематизиране и критично анализиране на бариерите и потенциалите пред местното управление в контекста на утвърдената (децентрализирана) система

на бюджетиране в Република Полша. На тази основа, включително като научна новост, е синтезирана фактология, която може да се използва за разработване на бъдещи модели и решения за финансовата децентрализация на местните административни структури.

За апробиране на изследователските търсения са дефинирани авторова теза и четири частни хипотези, които да отговорят на поставените в дисертационното изследване въпроси. В хода на работа три от изначално формулираните хипотези са отхвърлени, което отчитам като предизвикателство пред автора, на който препоръчвам да продължи търсенето на още по-работещи механизми за подобряване на взаимодействието между централна и местна власт в контекста на локалното икономическо развитие и политическа устойчивост на местните ръководители.

Актуалността на изследването се аргументира с търсенето на работещи механизми с подчертани ползи за местното самоуправление във взаимоотношенията „финансова централизация – местна децентрализация“ като суверенитет на разходите и доходите. Необходимостта от подобно изследване се подкрепя и от факта, че теоретичната обосновка на тази проблематика е по-скоро недостатъчна.

Частично приемам за коректно формулирани определените предмет и обект на дисертационния труд, тъй като в дисертацията и авторефератът те са разменени като значение. Заедно с това, смятам, че по отношение на обекта по-конкретно може да се дефинира коя точно част от местните структури на управление представлява изследователски интерес или от техните дейности. Макар, че това е добре изяснено в хода на изложение на разработката, смятам, че и във Въведението едно такова прецизиране е подходящо.

Заявените цел и задачи в началото на дисертационния труд са коректно формулирани по отношение на текстовете в разработката и смятам, че в голяма степен те са изпълнени. Нещо повече, в края на всяка от главите са систематизирани обобщения и изводи, които подпомагат проверката и проследимостта по отношение на заявените цел, задачи и защитавани авторови позиции.

Намирам методологията на дисертационното изследване за подходяща и коректно приложена.

В Първа глава се систематизирани основни показатели за независимост (суверенитет) на регионалните управленски органи. Изследвани са начините за формиране на приходите и разходите в местните бюджети. Формирани са изводи и обобщения, което оценявам положително, тъй като позволява по-лесната проследимост на изпълнението и проверката на заявените във Въведението цел, задачи и хипотези.

Във Втора глава се проверява хипотезата, според която с намаляване на суверенитета, намалява и съответствието между местните разходи и предпочитанията на жителите. Проведените изследвания потвърждават хипотезата.

В Трета глава е изследвана децентрализацията и влиянието и върху разходите. Не се потвърждава хипотезата за по-голяма ефективност на разходите в резултат на повишаването на нивото на автономност на приходите и разходите на местното органи на управление.

В четвърта глава се проверява зависимостта между финансовата независимост на местните структури и перспективите за дългосрочното им икономическо развитие. Проведените

проучвания не потвърждават наличието на връзка между финансовата децентрализация и икономическото развитие на регионите.

В пета глава се прави опит за откриване на зависимост между преизбирането на местните власи и оценяваната в хода на разработката децентрализация. Не се потвърждава хипотезата, че финансовата автономия е предпоставка за политическа устойчивост на местните политики.

В последната част на разработката, наречена „Изводи и препоръки“ има характер на Заключение. В него са коментирани по-важните резултати от дисертационното изследване и формулираните хипотези. Систематизирани са четири научни приноса, които изцяло приемам за дело на автора.

II. ПО-СЪЩЕСТВЕНИ СИЛНИ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Приносният характер на дисертационния труд се състои в пространното изследване на особеностите на бюджетна централизация като предпоставка за повишаване на фискалната автономия на органите на местното управление в Република Полша, които в Автореферата към дисертационния труд са систематизирани в общо 25 изводи и препоръки и 4 основни научни приноса.

Смятам, че посоченият под номер 4 научен принос е с подчертан практико-приложен характер и по същество представлява обобщение и препратка към нещо вече написано. Предложените „научни приноси“ с номера две и три също имат по-скоро характер на обобщения, което отдавам на стилова неточност на изказа.

Изцяло приемам формулираните изводи и обобщения, които подчертават по категоричен начин качеството на дисертационния труд. Забележките ми са свързани само с начина на тяхното формулиране.

Смятам, че резултатите и приносите на дисертационния труд могат да бъдат адресирани към обогатяване на съществуващи знания и до приложение на научните постижения в практиката, като предпоставка за генериране на икономически и други ефекти.

III. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът към дисертационен труд на тема „СУВЕРЕНИТЕТ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ КАК ПОТЕНЦИАЛ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ БЮДЖЕТАМИ ПОЛСКИХ МЕСТНЫХ САМОУПРАВЛЕНИЙ“ (СУВЕРЕНИТЕТ НА ДОХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ КАТО ПОТЕНЦИАЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА БЮДЖЕТИТЕ НА ПОЛСКИТЕ МЕСТНИ САМОУПРАВЛЕНИЯ) коректно отразява изложението на дисертационния труд.

Посочени са 11 монографии, две от които всъщност са дисертационните трудове за придобиване на ОНС „доктор“ и настоящия дисертационен труд, както и 16 статии. Този списък е посочен в Автореферата. Не съм запозната със съдържанието на цитираните публикации и не мога да ги коментирам от гледна точка на тяхната релевантност с дисертационния труд. Никъде не са посочени и броя на страниците на въпросните публикации, за да се прецени дали отговарят на минималното изискване за брой изискуеми страници за монографии и статии. Не са посочени студии и доклади.

IV. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ, ПРЕПОРЪКИ И ВЪПРОСИ КЪМ ДОКТОРАНТА

Въпреки безспорните достойнства на предложения дисертационен труд, към така предложения материал могат да се направят следните забележки и препоръки:

- Установени са известни технически и съдържателни неточности между изложението на Автореферата и това на дисертационния труд.
- Установена е липсата на фигури, с които успешно, предвид темата на дисертацията, могат да визуализират връзките между централна и местна власт например.
- Списъкът с използвана литература не е номериран.
- Не е спазено изискването за балансираност на параграфите и главите.
- Прави впечатление, че публикациите са основно в едно периодично научно издание и в две университетски издателства.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направените бележки и препоръки не намаляват качествата на дисертационното изследване, а изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен и съответстващ на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на Правилника към него.

Позволявам си да предложа на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждане на научна степен „Доктор на науките” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”, към професионално направление 3.7. „Администрация и управление” на ЯЦЕК СТАШЯК за разработения от него дисертационен труд **„СУВЕРЕНИТЕТ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ КАК ПОТЕНЦИАЛ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ БЮДЖЕТАМИ ПОЛЬСКИХ МЕСТНЫХ САМОУПРАВЛЕНИЙ”**.

27.12.2021 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Велислава Николаева/